

VY_32_INOVACE_PO_KR_02

SADA : Společnost, stát, právo

TÉMA : Společenská změna

AUTOR : Mgr. Hana Krčilová

PŘEDMĚT : Základy společenských věd

ROČNÍK : 2. ročník VG

VYUŽITÍ : Prezentace určená pro výklad

ANOTACE : Materiál vychází ze vzdělávací oblasti „Člověk a společnost“, občanský a společenskovědní základ, seznamuje se základními sociologickými pojmy jako je sociální změna, příklady změn ve společnosti, významní autoři zabývající se sociálními změnami, problém zhodnocení změn, odraz změn v politice, mikro a makro změna, konstruktivní a destruktivní změna, evoluce a revoluce, příčiny změn ve společnosti

SOCIOLOGIE

Sociální změna

Sociální změna, vývoj společnosti

- Sociální změna je **jakákoli změna ve struktuře, složení společnosti, jejich institucí (např. rodině)**

Dějiny jsou vlastně kronikou společenských změn, dá se říct, že během dějin se **změnilo prakticky vše** :

- - změny v interakcích jedinců
- - změny v přírodních podmínkách společnosti
- - změny v materiální kultuře (způsob výroby, technický rozvoj, i celkový ekonom. systém)
- - změny v duchovní kultuře (náboženství, systém hodnot)
- - změny politické (role státu, způsob vlády, zahraniční vztahy)

A kdo si toho již všiml ?

První, kdo si toho všiml :

- **Herakleitos z Efesu (6/5 st.př.n.l., řecký filozof, Efesos - Malá Asie, prožil vpád Peršanů a jejich nadvládu), prohlásil "*Panta rei*" ("*Vše plyne*").**
"Nevstoupíš dvakrát do téže řeky"

První sociolog, který se snažil o vědecké zkoumání změn společnosti :

- **Auguste Comte (18 -19. st) – *Kurz pozitivní filozofie - sociální dynamika***

Je to změna k lepšímu nebo horšímu ?

- Změna konstruktivní X Změna destruktivní
- (pozitivní) (negativní)
- Podle jakého měřítka to posoudíme ?

Změna konstruktivní X destruktivní ?

Např. je ověřeným faktem, že během 20. a 21. st. došlo k poklesu významu náboženství v západní kultuře. A je to dobře nebo špatně pro společnost, jedince ?

- **Optimista by asi řekl:** „Lidé se zbavili předsudků, iluzí, budou se řídit vědeckými poznatky, nebudou už náboženské války“ (to předpovídal již [Auguste Comte](#))
- **Pesimista by asi řekl :** "Lidé upadnou do beznaděje, bude jim chybět smysl života i morální zásady.“ (tak se domníval [T.G. Masaryk](#) : Sebevražda)

Jak velká je ta změna ?

MIKRO

soc. změny na **mikroúrovni** X
(Změny v životě jednotlivců)

MAKRO

makroúroveň
(celospolečenská změna)

- Jakým způsobem změny probíhají ?
- Rozhodně **jinak než v přírodě !**
- Přírodní změny - řídí se neměnnými p. zákony (Gravitační zákon platí bez výjimky)
- **Společnost si změny přivozuje sama** - záměrně i nezáměrně, na změně se může výrazně podílet i jedinec

Jak změny probíhají ?

EVOLUCE

- proces postupných změn,
postupný vývoj od
jednoduššího ke
složitějšímu, organi-
zovanějšímu

Ch. Darwin-evoluce
v přírodě,

H. Spencer- ve
společnosti

REVOLUCE

-náhlá a radikální
změna,skok

Příklady : Velká franc.
revoluce 1789,
ruské revoluce 1905-7,
revoluce v Evropě 1989

G.W.F. Hegel

K. Marx

Existuje pokrok ?

- *Co je pokrok ?- /kladné hodnocení/ - každá změna je změna k lepšímu, víra, že se zlepšuje lidský život, rozšiřuje se svoboda*
- *Typickými optimisty byli osvícenci v 18. stol. - věřili v pokrok díky rozvoji vědy, vzdělání a techniky, optimismus přetrvával ještě v 19. stol., optimisty byli také G.W.F. Hegel (dějiny jsou dějinami vývoje Světového Rozumu, dále K. Marx a něj navazující komunisti a socialisti)*
- *Zborcení optimismu ve 20 st.- 2 světové války, miliony mrtvých, totalitní režimy. Můžeme psát ještě poezii po Osvětimi ?*

Odraz změn v politice :

(Přečtěte si vtip a formulujte politické postoje
Top 09, ČSSD, ODS)

„/Z našeho parlamentu : „Já jsem konzervativec", stěžoval si prý předseda TOP 09, když mu v parlamentní kantýně omylem dali plastovou lžičku místo kovové. „Sem s ní, já vítám každou změnu", vykřikl předseda ČSSD a vyrval lžičku z rukou svého kolegy. „Pánové, copak nemůže mít lžičku každý po své libosti ?" umravňoval je od kávy předseda ODS. „Já například vůbec nesladím.“ /“ /cit. č. 1/

Odraz změn v politice :

- **Konzervativismus** - společnost drží pohromadě osvědčené hodnoty, tradice, změny se spíše odmítají jako škodlivé
- **Socialismus** - věří v ideál pokroku, změny se snaží přímo naplánovat, sociální inženýrství
- **Liberalismus** - změny se dotýkají každého jedince různě, jedinec je svobodný a může svůj život sám aktivně ovlivňovat

Co je příčinou společenských změn ?

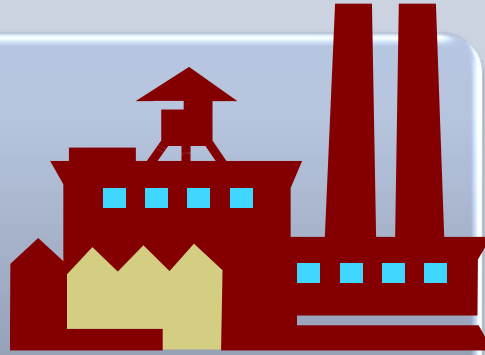
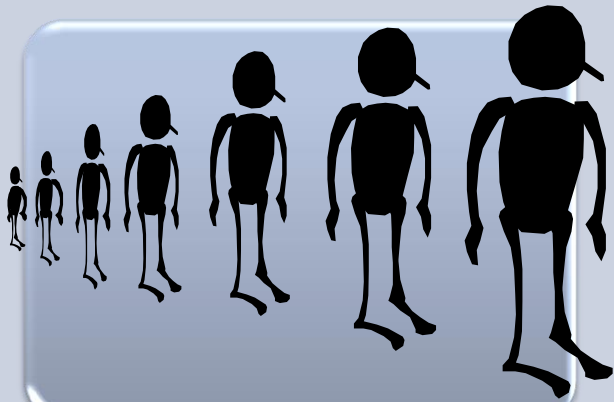
Napoleon

JEDINEC – AKTÉR,
např. významné
osobnosti dějin :
Napoleon, Hitler,
Stalin

DANÉ FAKTORY
působící ve
společnosti, např.
ekonomika

PŘÍČINY SPOLEČENSKÝCH ZMĚN - FAKTORY

Demografické faktory:

Hlavní příčinou změn jsou změny v populaci, hlavně růst populace, Émile Durkheim, dnes : populační exploze v rozvojových zemích, západní Evropa – nízká porodnost – „stárnutí populace“

Faktory ekonomické:

Rozhodující je způsob výroby, zajištění materiálních potřeb společnosti, K. Marx, dnes : ekonomika, peníze

Faktory ideové :

Rozhodující jsou změny ve způsobu myšlení, náboženství, lidé řídí své jednání podle toho, čemu věří

Max Weber – zdůrazňuje větší roli aktéra

Použité zdroje

Citace :

**Cit. č. 1 : P.Dufek,E. Kneblová a další kol. autorů : Společenské vědy pro střední školy - 2. díl – Učebnice, Didaktis, 1. vyd., Brno, 2010,
ISBN 978-80-7358-152-7, str. 24**

Použitá literatura :

Miloslav Petrusek a kol. : Sociologie pro střední školy, SPN, 3. vyd., Praha, 1997, 75 s. ,ISBN 80-04-26689-4

Roman David : Politologie, Základy společenských věd, FIN, 2. vyd. Olomouc, 1996, 375 s., ISBN 80-7182-030-X

Blanka Říchová : Úvod do současné politologie, Portál, 1. vyd., Praha, 2002, 207 s., ISBN 80-7178-628-4

**P.Dufek,E. Kneblová a další kol. autorů : Společenské vědy pro střední školy - 2. díl – Učebnice, Didaktis, 1. vyd., Brno, 2010, 87 s.,
ISBN 978-80-7358-152-7**

**J. Horecký, M. Kornel a další kol. autorů : Společenské vědy pro střední školy – 3. díl – Učebnice, Didaktis, 1. vyd., Brno, 2011, 93 s.,
ISBN 978-80-7358-163-3**

Použité obrázky jsou Kliparty